

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie**

RWA-61-03/08/AZ

Warszawa, dn. 3 października 2008 r.

DECYZJA Nr RWA- 42 /2008

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134 poz. 939),

po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w toku którego zostało uprawdopodobnione, iż Gmina Gąbin – Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Gąbinie stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów polegające na:

1. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji § 17 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127 poz. 886 z późn. zm.) w sposób nieprawidłowy reguluje sposób i termin wzajemnych rozliczeń poprzez sprzeczne z w/w rozporządzeniem określenie, iż Odbiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzane ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej wystawienia, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
2. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 3a ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzanie ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.), nie określa warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych, będących w posiadaniu Odbiorcy usług, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

3. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków nie reguluje procedur i warunków kontroli urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
4. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 15 ust. 2 i 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, zawiera postanowienia zobowiązujące usługobiorcę do zabezpieczenia wodomierza głównego przed zalaniem, zamrożeniem, uszkodzeniami mechanicznymi oraz dostępem osób niepowołanych, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
5. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 8 ust.1 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków przewiduje, że opóźnianie się przez usługobiorcę z zapłatą za usługi za dwa okresy rozliczeniowe, może skutkować po uprzednim pisemnym wyznaczeniu dodatkowego 7-dniowego terminu zapłaty wraz z powiadomieniem o skutkach jego niedotrzymania, odstąpieniem od umowy, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
6. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, przewidującego odmienny niż określony w § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków okres, na podstawie którego ustala się średnią ilość zużycia wody w przypadku niesprawności wodomierza lub okresowego braku możliwości odczytu, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
7. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, zawierającego postanowienie zgodnie z którym reklamacje należy składać nie później niż 3 dni od chwili wystąpienia przyczyn będących podstawą reklamacji, co może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o których mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

po przyjęciu zobowiązania Gminy Gąbin – Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Gąbinie do podpisania umów według wzoru *Umowy na dostawę wody i odprowadzanie ścieków* załączonego do pisma Gminy Gąbin z dnia 18 lutego 2008 r., sygn. GK 0717-1/4/08 ze wszystkimi dotychczasowymi i przyszłymi konsumentami, który to wzór uwzględnił zastrzeżenia Prezesa Urzędu

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

nakłada się na Gminę Gąbin - Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Gąbinie **obowiązek wykonania** tego zobowiązania - **do dnia 31 grudnia 2008 r.**

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134 poz. 939),

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

1. nakłada się na Gminę Gąbin obowiązek złożenia do dnia 15 listopada 2008 r. sprawozdania o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania, które ma zawierać:

- informację dotyczącą liczby umów, których treść została zmieniona do dnia 31 października 2008 r., stosownie do wzoru *Umowy o dostawę wody i odprowadzanie ścieków*, załączonego do pisma Gminy z dnia 18 lutego 2008 r., sygn. GK 0717-1/4/08,

- informację dotyczącą liczby umów, których treść nie została zmieniona do dnia 31 października 2008 r., stosownie do wzoru *Umowy o dostawę wody i odprowadzanie ścieków*, załączonego do pisma Gminy z dnia 18 lutego 2008 r., sygn. GK 0717-1/4/08,

- informację dotyczącą liczby nowych umów, zawartych do dnia 31 października 2008 r., na podstawie wzoru *Umowy o dostawę wody i odprowadzanie ścieków*, załączonego do pisma Gminy z dnia 18 lutego 2008 r., sygn. GK 0717-1/4/08,

2. nakłada się na Gminę Gąbin obowiązek złożenia do dnia 15 stycznia 2009 r. sprawozdania o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania, które ma zawierać:

- informację dotyczącą liczby umów, których treść została zmieniona do dnia 31 grudnia 2008 r., stosownie do wzoru *Umowy o dostawę wody i odprowadzanie ścieków*, załączonego do pisma Gminy z dnia 18 lutego 2008 r., sygn. GK 0717-1/4/08,

- informację dotyczącą liczby umów, których treść nie została zmieniona do dnia 31 grudnia 2008 r., stosownie do wzoru *Umowy o dostawę wody i odprowadzanie ścieków*, załączonego do pisma Gminy z dnia 18 lutego 2008 r., sygn. GK 0717-1/4/08,

- informację dotyczącą liczby nowych umów, zawartych do dnia 31 grudnia 2008 r., na podstawie wzoru *Umowy o dostawę wody i odprowadzanie ścieków*, załączonego do pisma Gminy z dnia 18 lutego 2008 r., sygn. GK 0717-1/4/08.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Warszawie przeprowadził postępowanie wyjaśniające (sygn. RWA-40-16/06/PB), mające na celu badanie zasad dostawy wody lub odprowadzania ścieków stosowanych przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne wobec konsumentów - indywidualnych odbiorców usług wodociągowo-kanalizacyjnych w miejscowościach na terenie województwa mazowieckiego.

Konieczność wszczęcia przedmiotowego postępowania uzasadniona była uzyskanymi informacjami, z których wynikało, iż w związku ze świadczeniem tych usług, możliwe są naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji konsumentów, jak również ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Postępowanie wyjaśniające prowadzone było m.in. pod kątem zbadania zgodności postanowień zawartych we wzorcach *umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* z obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności w celu ustalenia, czy są podstawy do wszczęcia postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy

konsumentów, tj. zachowań określonych w art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W toku prowadzonego postępowania wyjaśniającego Prezes Urzędu wystąpił m.in. do zakładu budżetowego Gminy Gąbin działającego pod nazwą Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Gąbinie (dalej także: Zakład, ZGKiM) o przesłanie wszelkich wzorców umownych stosowanych w obrocie z odbiorcami usług Zakładu. W odpowiedzi na wezwanie Urzędu, Zakład przesłał wzór *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oraz *Regulamin dostaw wody i odprowadzania ścieków*.

Analiza zebranych dokumentów i informacji dała podstawę do przyjęcia, iż mogło nastąpić naruszenie art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wobec czego wszczęcie postępowania w związku z podejrzeniem stosowania przez Gminę Gąbin praktyk naruszających zbiorowe interesy stało się konieczne i uzasadnione.

W związku z powyższym, Prezes Urzędu postanowieniem z dnia 31 stycznia 2008 r. wszczął z urzędu postępowanie w związku z podejrzeniem stosowania przez Gminę Gąbin praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na:

1. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji § 17 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127 poz. 886 z późn. zm.) w sposób nieprawidłowy reguluje sposób i termin wzajemnych rozliczeń poprzez sprzeczne z w/w rozporządzeniem określenie, iż Odbiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzane ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej wystawienia, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
2. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 3a ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.), nie określa warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych, będących w posiadaniu Odbiorcy usług, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
3. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków nie reguluje procedur i warunków kontroli urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
4. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 15 ust. 2 i 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, zawiera postanowienia zobowiązujące usługobiorcę do zabezpieczenia wodomierza głównego przed zalaniem, zamrażaniem, uszkodzeniami mechanicznymi oraz dostępem osób niepowołanych, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

5. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 8 ust.1 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków przewiduje, że opóźnianie się przez usługobiorcę z zapłatą za usługi za dwa okresy rozliczeniowe, może skutkować po uprzednim pisemnym wyznaczeniu dodatkowego 7-dniowego terminu zapłaty wraz z powiadomieniem o skutkach jego nie dotrzymania, odstąpieniem umowy, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
6. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, przewidującego odmienny niż określony w § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków okres, na podstawie którego ustala się średnią ilość zużycia wody w przypadku niesprawności wodomierza lub okresowego braku możliwości odczytu, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
7. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, zawierającego postanowienie zgodnie z którym reklamacje należy składać nie później niż 3 dni od chwili wystąpienia przyczyn będących podstawą reklamacji, co może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o których mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Postanowieniem z dnia 31 stycznia 2008 r. zaliczono w poczet dowodów w niniejszym postępowaniu:

- pismo z dnia 13 października 2006 roku Nr GK.7033/65/06 Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej z siedzibą w Gąbinie;
- pismo z dnia 19 września 2006 roku Nr GK.7033/52/06 Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej z siedzibą w Gąbinie;
- uchwałę Nr 284/XLIII/2006 Rady Miasta i Gminy Gąbin z dnia 26 czerwca 2006 roku w sprawie ustalenia dopłaty do cen taryfowych za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków na okres od 1 maja 2006 roku do 30 kwietnia 2007 roku;
- uchwałę Nr 283/XLIII/2006 Rady Miasta i Gminy Gąbin z dnia 26 czerwca 2006 roku w sprawie uchylenia uchwały zatwierdzającej taryfy za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków na okres od 1 maja 2006 roku do 30 kwietnia 2007 roku i ustalenia dopłaty dla grup taryfowych;
- uchwałę Nr 274/XLIII/2006 Rady Miasta i Gminy Gąbin z dnia 21 kwietnia 2006 roku w sprawie zatwierdzenia taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków na okres od 1 maja 2006 roku do 30 kwietnia 2007 roku;
- uchwałę Nr 264/XL/2006 Rady Miasta i Gminy Gąbin z dnia 1 marca 2006 roku w sprawie uchwalenia regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków;
- regulamin dostawy wody i odprowadzania ścieków obowiązujący na terenie gminy Gąbin;

- obowiązujący wzorzec umowy na dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków opracowany przez „Forum wodociągów polskich”;
- wzorzec umowy: *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*;
- zarządzenie Nr 3/2006 Kierownika Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Gąbinie z dnia 17 lutego 2006 roku w sprawie ustalenia taryf na dostawę wody i odprowadzanie ścieków;
- wniosek o zatwierdzenie taryfy z dnia 17 lutego 2006 r.;
- uchwałę Nr 252/119/2001 Zarządu Miasta i Gminy Gąbin z dnia 31 grudnia 2001 roku w sprawie udzielenia Kierownikowi Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Gąbinie pełnomocnictwa;
- statut Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Gąbinie;
- uchwałę Nr 213/XXV/2002 Rady Miasta i Gminy Gąbin z dnia 12 marca 2002 roku w sprawie ustalenia opłat za dostawę wody i wprowadzanie ścieków;
- uchwałę Nr 200/XXIV/2001 Rady Miasta i Gminy Gąbin z dnia 20 grudnia 2001 roku w sprawie zmiany uchwały Rady Miasta i Gminy Gąbin,

uzyskane przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w toku postępowania wyjaśniającego (sygn. RWA-40-16/06/PB).

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania w związku z podejrzeniem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Gmina wszystkie podnoszone w niniejszym postępowaniu zarzuty uznała za zasadne i zobowiązała się do zawarcia umów ze wszystkimi dotychczasowymi i nowymi konsumentami, według nowo opracowanego wzoru *Umowy na dostawę wody i odprowadzanie ścieków*, uwzględniającego wszystkie zastrzeżenia Prezesa Urzędu.

Pismem z dnia 8 lutego 2008 r. sygn. GK 0717-1/4/08, Gmina Gąbin przesłała projekt nowego ww. wzorca umownego i zobowiązała się w terminie do 31 grudnia 2008 r. do zawarcia nowych umów ze wszystkimi dotychczasowymi usługobiorcami. Zobowiązanie to dotyczy także zawierania umów z nowymi odbiorcami usług.

Gmina Gąbin została zawiadomiona o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w przedmiotowej sprawie. Jednocześnie został stronie wyznaczony termin na zapoznanie się z aktami sprawy. Gmina skorzystała z tego uprawnienia w dniu 3 lipca 2008 r.

Prezes UOKiK ustalił następujący stan faktyczny:

Na terenie Miasta i Gminy Gąbin działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków prowadzi Gmina Gąbin za pośrednictwem swojej jednostki organizacyjnej – Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Gąbinie. Zakład działa na podstawie Statutu wprowadzonego przez Radę Miasta i Gminy Gąbin Uchwałą Nr 62/VII/99 z dnia 24 kwietnia 1999 r. Zgodnie ze Statutem, ZGKiM jest zakładem budżetowym wykonującym zadania o charakterze użyteczności publicznej, których celem jest bieżące i nieprzerwalne zaspokajanie potrzeb, głównie mieszkańców miasta i gminy Gąbin w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych (§1 i § 3 ust 1). Zakład realizuje zadania z zakresu gospodarki komunalnej m.in. poprzez utrzymywanie i eksploatację gminnych urządzeń i obiektów służących zaopatrzeniu w wodę

i odprowadzaniu ścieków oraz pobór od usługobiorców opłat za dostawę wody i odprowadzanie ścieków (§ 4 ust 2 pkt a i g).

W ramach prowadzonej działalności usługowej polegającej na dostarczaniu wody i odprowadzaniu ścieków Gmina Gąbin za pośrednictwem ZGKiM w Gąbinie zawiera z odbiorcami usług na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (dalej: Ustawa) umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Ustalono, że Gmina posługiwała się w przedmiotowym zakresie wzorcem umownym: *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* od kwietnia 2006 r. Zarazem ustalono, że na obszarze działania Zakładu obowiązuje – jako akt prawa miejscowego – *Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków*, stanowiący załącznik do Uchwały Nr 264/XL/2006 Rady Miasta i Gminy Gąbin z dnia 1 marca 2006 roku w sprawie uchwalenia regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków (dalej: Regulamin).

Na podstawie analizy postanowień wzorca umownego, *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, który stanowił podstawę do wszczęcia postępowania w niniejszej sprawie. Prezes Urzędu ustalił, iż wzorzec ten:

1. zawiera postanowienie, które reguluje sposób i termin wzajemnych rozliczeń w ten sposób, że *„Odbiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej wystawienia”* (§ 15 ust. 3 kontrolowanego wzorca);
2. nie zawiera postanowień określających warunki usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych, będących w posiadaniu Odbiorcy usług;
3. nie zawiera postanowień regulujących procedury i warunki kontroli urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych;
4. zawiera postanowienia uregulowane w § 10 ust. 1 pkt. 2 kontrolowanego wzorca zobowiązujące Odbiorcę usług do *„wydzielenia, zgodnie z projektem pomieszczenia lub studni wodomierzowej, przeznaczonej do zainstalowania wodomierza głównego z zaworem oraz utrzymanie tych pomieszczeń w należyтым stanie w celu zabezpieczenia wodomierza głównego przed zalaniem, zamrożeniem, uszkodzeniem mechanicznym oraz dostępem osób niepowołanych”*;
5. zawiera postanowienia uregulowane w § 19 ust. 4 kontrolowanego wzorca umownego, które przewidują iż *„Jeżeli Odbiorca zalega z zapłatą za usługi za dwa okresy obrachunkowe, Przedsiębiorstwo po uprzednim pisemnym wyznaczeniu dodatkowego 7 – dniowego terminu zapłaty wraz z powiadomieniem o skutkach jego niedotrzymania, ma prawo odstąpić od umowy*;
6. zawiera postanowienia regulujące okres, na podstawie którego ustala się średnią ilość zużycia wody w przypadku niesprawności wodomierza lub okresowego braku możliwości odczytu. Zgodnie z § 11 ust. 2 kontrolowanego wzorca umowy *„w przypadku niesprawności wodomierza lub okresowego braku możliwości odczytu, ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 6 miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności wodomierza, a gdy nie jest to możliwe na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego lub iloczynu średniomiesięcznego zużycia wody w roku ubiegłym i liczby miesięcy niesprawności wodomierza”*;

7. zawiera w § 14 wzorca umowy postanowienie o treści *„reklamacje należy składać (...) nie później niż 3 dni od chwili wystąpienia przyczyn będących podstawą reklamacji.”*

Pismem z dnia 18 lutego 2008 r. Gmina Gąbin przekazała projekt nowo opracowanego wzoru *Umowy o dostawę wody i odprowadzanie ścieków*, którego analiza pozwoliła na następujące ustalenia:

1. W nowo opracowanym wzorcu umownym zawarto następujące postanowienia dotyczące sposobu i terminu wzajemnych rozliczeń zmienione w stosunku do poprzedniego wzorca:

„Odbiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej wysłania lub dostarczenia w inny sposób” (§ 11 ust. 3).

2. Projekt nowo opracowanego wzorca umownego zawiera w § 4 następujące postanowienia dotyczące warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych, będących w posiadaniu Odbiorcy usług, których nie zawierał poprzedni wzorzec:

„W przypadku wystąpienia awarii przyłącza Odbiorcy, jest on zobowiązany do bezwzględnego powiadomienia o zaistniałej awarii oraz jej usunięcia na własny koszt. (§ 4 ust. 1)

Jeżeli awaria przyłącza Odbiorcy, powoduje:

zagrożenia usług świadczonych przez Przedsiębiorstwo, (§ 4 ust. 2 pkt. a)

niebezpieczeństwo poniesienia szkody przez Przedsiębiorstwo lub osoby trzecie, (§ 4 ust. 2 pkt. b)

zagrożenie dla środowiska, (§ 4 ust. 2 pkt. c)

straty wody w sieci. (§ 4 ust. 2 pkt. d)

Przedsiębiorstwo jest uprawnione do podjęcia wszelkich technicznych dostępnych działań, celem usunięcia zagrożenia lub niebezpieczeństwa.

W przypadku zaistnienia okoliczności, o których mowa w ust. 2 i braku realizacji przez Odbiorcę obowiązku usunięcia awarii, na zasadach określonych w ust. 1, Przedsiębiorstwo jest uprawnione do usunięcia awarii przyłącza. Kosztami zastępczego usunięcia awarii Przedsiębiorstwo obciąża Odbiorcę. (§ 4 ust. 3)

Przedsiębiorstwo nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej za ewentualne szkody powstałe w związku z awarią przyłączy posiadanych przez Odbiorcę.” (§ 4 ust. 4)

3. W nowo opracowanym wzorcu *Umowy o dostawę wody i odprowadzanie ścieków* w § 12 zostały zawarte następujące postanowienia regulujące procedurę i warunki kontroli urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, których nie zawierał poprzedni wzorzec:

„Osoby reprezentujące Przedsiębiorstwo po wcześniejszym telefonicznym lub osobistym uzgodnieniu terminu, mają prawo wstępu na teren posesji Odbiorcy celem przeprowadzenia kontroli, wymiany lub naprawy zainstalowanych tam urządzeń będących w posiadaniu Przedsiębiorstwa. Procedura ta dotyczy również sytuacji zlecenia odcięcia przyłączy wodociągowego i kanalizacyjnego.

Osoba przeprowadzająca wyżej wymienione czynności musi posiadać imienne upoważnienie do kontroli lub zlecenie OT wystawione przez kierownictwo zakładu oraz posiadać ważną legitymację służbową lub identyfikator ze zdjęciem.”

4. W nowoopracowany wzorcu *Umowy o dostawę wody i odprowadzanie ścieków* brak postanowienia zobowiązującego Odbiorcę usług do pokrycia kosztów wymiany wodomierza głównego, powstałych w wyniku niezabezpieczenia go przed zalaniem, zamrożeniem, uszkodzeniami mechanicznymi oraz dostępem osób niepowołanych, który był uregulowany w § 10 ust. 1 pkt 2 poprzedniego wzorca.

5. Postanowienie uregulowane w § 19 ust. 4 kontrolowanego wzorca umowy zgodnie z którym „jeżeli Odbiorca zalega z zapłatą za usługi za dwa okresy obrachunkowe, Przedsiębiorstwo po uprzednim pisemnym wyznaczeniu dodatkowego 7- dniowego terminu wraz z powiadomieniem o skutkach jego niedotrzymania, ma prawo odstąpić od umowy” w nowoopracowanym wzorcu umownym otrzymało brzmienie: „Przedsiębiorstwo ma prawo odcięcia wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego w przypadku gdy Odbiorca zwleka z zapłatą należności za dwa okresy obrachunkowe następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty.” (§ 13 ust. 3)

6. Kwestionowane postanowienie zawarte w § 11 ust. 2 kontrolowanego wzorca umowy o treści „w przypadku niesprawności wodomierza lub okresowego braku możliwości odczytu, ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 6 miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności wodomierza, a gdy nie jest to możliwe na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego lub iloczynu średniomiesięcznego zużycia wody w roku ubiegłym i liczby miesięcy niesprawności wodomierza,” w nowoopracowanym wzorcu umownym zastąpiono postanowieniem o brzmieniu „w przypadku niesprawności wodomierza głównego, ilość pobranej wody ustala na podstawie średniego zużycia wody w okresie 3 miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności wodomierza, a gdy nie jest to możliwe na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego lub iloczynu średniomiesięcznego zużycia wody w roku ubiegłym i liczby miesięcy niesprawności wodomierza”. (§ 10 ust. 3)

7. Postanowienie zawarte w § 14 kontrolowanego wzorca o treści : „reklamacje należy składać (...) nie później niż 3 dni od chwili wystąpienia przyczyn będących podstawą reklamacji,” w nowoopracowanym wzorcu zostało wykreślone.

Zakład na dzień 18 lutego 2008 r. na podstawie wzorca *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, w oparciu o który zostało wszczęte postępowanie, zawarł z odbiorcami usług 1749 umów. Wykorzystując nowoopracowany wzorzec *Umowy o dostawę wody i odprowadzanie ścieków*, zawarto 191 umów.

Mając powyższe na uwadze Prezes UOKiK zważył, co następuje:

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów formułuje zakaz stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów odnosząc go przez przedsiębiorców. Wynika to bezpośrednio z art. 24 ust. 2 tej ustawy, zgodnie z którym przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy.

Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów pod pojęciem przedsiębiorcy rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, a także: (a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, (b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą

działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, (c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę, w rozumieniu pkt 4, nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 13, (d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2 - na potrzeby przepisów dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Wobec tego należy stwierdzić, że w zakresie, w jakim – poprzez swój zakład budżetowy – Gmina Gąbin prowadzi działalność z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, podlega przepisom ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W niniejszej sprawie Gmina ma przymiot przedsiębiorcy w rozumieniu art. 4 pkt 1 lit. a tej ustawy.

Powyższe uregulowanie ustawowe oznacza, że w zakresie działań podejmowanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Gąbinie, który nie ma osobowości prawnej i któremu ustawą nie przyznano zdolności prawnej, podmiotem, przeciwko któremu Prezes Urzędu prowadził postępowanie, jest Gmina Gąbin, jako jednostka organizacyjna wyposażona w podmiotowość prawną.

I. Uprawdopodobnienie naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Przepis art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, iż jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu dotyczącym podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania – że został naruszony zakaz, o którym mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

W związku z powyższym, dla zastosowania art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zachodzi w przedmiotowej sprawie konieczność uprawdopodobnienia naruszenia przez Gminę Gąbin przepisu art. 24 ww. ustawy.

Zgodnie z treścią art. 24 ust. 1, 2 i 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców. Same przepisy art. 24 -26 ustawy z dnia 16 lutego 2007 o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Działania te mogą okazać się bezprawne w razie ustalenia, że doszło do naruszenia przepisów innych ustaw, ale także zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa. Komentarz (por. J. Szwaja (red): Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Wydawnictwo CH BECK, Warszawa 2000, s. 117-118). Przepisy regulujące postępowanie

w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w większości mają charakter procesowy. Materialnoprawne przesłanki, istotne z punktu widzenia wydania decyzji, znajdują się w innych niż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów aktach prawa powszechnie obowiązującego. Zgodnie z art. 87 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr. 78 poz. 483) źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego. Prezes Urzędu oceniając zachowanie Przedsiębiorcy pod kątem ewentualnego naruszenia przepisów zakazujących stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, musi stosować inne akty prawa powszechnie obowiązującego i na ich podstawie stwierdzić, czy działanie przedsiębiorcy było bezprawne.

Jak wyżej wspomniano, art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów definiuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jako godzące w nie bezprawne zachowanie przedsiębiorcy, oraz wskazuje przykładowe wyliczenie zachowań przedsiębiorców uważanych za naruszające zbiorowe interesów konsumentów. W otwartym katalogu zakazanych praktyk ustawodawca umieścił stosowanie postanowień wzorów umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, naruszenie przez przedsiębiorcę obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

Aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek, mianowicie zaistnieć musi - po pierwsze - bezprawne działanie przedsiębiorcy, które - po drugie - narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Zbiorowy interes dotyczy nieokreślonego ogółu, a naruszenie zbiorowych interesów konsumentów może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku.

1. Uprawdopodobnienie bezprawności działania w rozumieniu art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Podstawą świadczenia usług w zakresie dostarczania wody i odprowadzania ścieków jest umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Do zawarcia umowy dochodzi poprzez zaakceptowanie przez konsumentów warunków umowy przedstawionych im przez Gminę Gąbin w formie wzorca umownego. Tym samym wzorce umowy, będące przedmiotem niniejszego postępowania, kierowane są do nieoznaczonego kręgu osób, co uzasadnia przypuszczenie, że ewentualne bezprawne działanie Gminy może naruszać zbiorowe interesy konsumentów.

Do zawieranych między Gminą Gąbin a indywidualnymi odbiorcami jej usług *umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* ma zastosowanie ustawowe ograniczenie zasady swobody umów. W przypadku umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków minimalna treść stosunku umownego uregulowana została bezwzględnie wiążąco w ustawie z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (dalej: Ustawa). Ustawa w Rozdziale 2 określa warunki zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Stosownie do art. 6 ust. 1 Ustawy dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków odbywa się na podstawie umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawartej pomiędzy przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym a odbiorcą usług, która zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1-6 Ustawy zawiera w szczególności postanowienia dotyczące:

- 1) ilości i jakości świadczonych usług wodociągowych lub kanalizacyjnych,

- 2) sposobu i terminów wzajemnych rozliczeń,
- 3) praw i obowiązków stron umowy,
- 3a) warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych będących w posiadaniu odbiorcy usług,
- 4) procedur i warunków kontroli urządzeń wodociągowych oraz urządzeń kanalizacyjnych,
- 5) ustaleń zawartych w zezwoleniu na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków,
- 6) okresu obowiązywania umowy oraz odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunków wypowiedzenia.

Innym aktem prawnym regulującym warunki zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków jest rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (dalej: Rozporządzenie).

Przedstawiony przez gminę Gąbin wzorzec umowny nie spełnia zarówno warunków określonych w ww. rozporządzeniu jak i ustawowych wymogów dotyczących treści umowy, co stało się podstawą omówionych poniżej zarzutów.

Zarzut 1: naruszenie § 17 ust. 1 Rozporządzenia

Zastrzeżenia Prezesa Urzędu wzbudziła regulacja § 15 ust. 3 kontrolowanego wzorca umowy, którego analiza doprowadziła do postawienia Gminie Gąbin zarzutu naruszania zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie wzorca umownego, który sprzecznie z § 17 ust. 1 Rozporządzenia reguluje termin rozliczeń.

Zgodnie z § 15 ust. 3 Umowy „*Odbiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej wystawienia.*” Rozwiązanie takie jest sprzeczne z § 17 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, , według którego „*Odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę lub odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej **wysłania** lub **dostarczenia** w inny sposób.*” W przedmiotowej sprawie istnieje sprzeczność między rozwiązaniem umownym, a tym, które wynika z Rozporządzenia. Sprzeczność ta działa na niekorzyść konsumenta, ponieważ po pierwsze skraca termin na uregulowanie należności, a po drugie dopuszcza teoretycznie możliwość, iż roszczenie wobec Odbiorcy usług stanie się wymagalne zanim będzie on miał możliwość zapoznania się z wystawioną za wykonane usługi fakturą. Może bowiem zaistnieć taka hipotetyczna sytuacja, że wystawiona faktura w krańcowym przypadku nie zostanie wysłana lub dostarczona Odbiorcy przed upływem 14 dni od jej wystawienia. W takiej sytuacji – zgodnie z rozwiązaniem przyjętym przez Umowę – usługobiorca popada w zwłokę i naraża się z tego tytułu na odpowiedzialność cywilnoprawną bez świadomości zaistnienia takiej sytuacji.

Taka koncepcja jest – zdaniem Prezesa Urzędu – błędna i stoi w sprzeczności z regulacją wynikającą z Rozporządzenia w zakresie prawidłowego określania terminów wzajemnych rozliczeń, co uprawdopodobnia naruszenie przez Gminę Gąbin zbiorowych interesów konsumentów.

Zarzut 2: naruszenie art. 6 ust. 3 pkt 3a Ustawy

W ocenie Prezesa Urzędu uprawdopodobnione zostało także, że zbiorowe interesy konsumentów narusza nieuregulowanie w *Umowie o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 3a Ustawy, warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych, będących w posiadaniu Odbiorcy usług.

W myśl art. 6 ust. 3 pkt 3a Ustawy, Umowa powinna określać warunki usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych będących w posiadaniu Usługobiorcy. Z analizy postanowień Umowy wynika, iż taka regulacja nie znalazła się w niej. Umowa zobowiązuje wprawdzie Odbiorcę usług do utrzymania właściwego stanu technicznego należących do niego instalacji i urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, jednak wymagane przez art. 6 ust. 3 pkt 3a Ustawy określenie warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub kanalizacyjnych nie stało się przedmiotem regulacji Umowy, co stoi w sprzeczności z nakazami Ustawy.

W związku z powyższym, niezawarcie w umowie postanowień dotyczących warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub kanalizacyjnych jest sprzeczne z nakazem art. 6 ust. 3 pkt 3a Ustawy i w ocenie Prezesa Urzędu uprawdopodobnia bezprawność zachowania Gminy Gąbin.

Zarzut 3: naruszenie art. 6 ust. 3 pkt 4 Ustawy

Przedmiotem dalszych rozważań Prezesa Urzędu stał się brak postanowień umownych dotyczących procedur i warunków przeprowadzania przez Zakład kontroli urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych.

Art. 6 ust. 3 pkt 4 Ustawy obliguje przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne do uwzględnienia w umowach z usługobiorcami postanowień określających procedurę i warunki kontroli urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych. Tymczasem Umowa, której postanowienia są przedmiotem niniejszego postępowania, nie zawiera w tym zakresie żadnych postanowień. Stanowi jedynie w § 10 ust. 1 pkt 5, iż odbiorca zobowiązuje się do umożliwienia upoważnionym przedstawicielom usługodawcy wstępu na teren nieruchomości i pomieszczeń w celu wykonania czynności kontrolnych, dokonania badań i pomiarów, odczytów wskazań wodomierza głównego i urządzenia pomiarowego oraz przeprowadzenia konserwacji, przeglądów i napraw urządzeń będących własnością Zakładu.

W związku z powyższym należy uznać za uprawdopodobnione, iż nieokreślenie we wzorcu umownym warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych będących w posiadaniu Odbiorcy usług jest bezprawne.

Zarzut 4: naruszenie art. 15 ust. 2 i 3 Ustawy

Prezes Urzędu rozważył też zgodność z prawem regulacji § 10 ust. 1 pkt 2 *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, zgodnie z którą odbiorcę usług zobowiązuje się do utrzymania pomieszczeń przeznaczonych do zainstalowania wodomierza głównego z zaworem oraz studni wodomierzowej w należyтым stanie w celu zabezpieczenia wodomierza przed zalaniem, zamarznięciem, uszkodzeniami mechanicznymi oraz dostępem osób niepowołanych.

Powyższemu postanowieniu Umowy można zarzucić bezprawność. Zgodnie bowiem z art. 15 ust. 2 Ustawy, osoba ubiegająca się o przyłącze do sieci zapewnia na własny koszt jedynie realizację budowy studni wodomierzowej oraz pomieszczenia do lokalizacji wodomierza głównego. Natomiast w świetle art. 15 ust. 3 Ustawy, koszty nabycia, zainstalowania i utrzymania wodomierza głównego ponosi przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne. Oznacza to, że według bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa to na podmiocie świadczącym usługi wodociągowo-kanalizacyjne ciążyć powinny obowiązki związane z utrzymaniem wodomierza głównego, a zatem również zabezpieczenie go przed zalaniem, zamarznięciem, uszkodzeniami mechanicznymi i dostępem osób niepowołanych. Te obowiązki przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne powinno realizować w pełnym zakresie, bez obciążania nimi konsumenta.

Wobec powyższego, zobowiązanie usługobiorców do podejmowania czynności służących zabezpieczeniu wodomierza głównego przed zalaniem, zamarznięciem, uszkodzeniami mechanicznymi oraz dostępem osób niepowołanych, uprawdopodobnia tezę bezprawności działania Gminy.

Zarzut 5: naruszenie art. 8 ust. 1 Ustawy

Za uprawdopodobnione należy także uznać naruszenie przez Gminę Gąbin zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie w *Umowie o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* postanowienia zawartego w § 19 ust. 4. Przewiduje ono, że w przypadku opóźnienia się przez odbiorcę usług z zapłatą za dwa okresy rozliczeniowe, Usługodawca po uprzednim pisemnym wyznaczeniu dodatkowego 7-dniowego terminu zapłaty wraz z powiadomieniem o skutkach jego niedotrzymania, ma **prawo odstąpić** od Umowy.

Stosowanie takiego postanowienia w umowach przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego z konsumentami należy uznać za sprzeczne z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, które ogranicza uprawnienia tego przedsiębiorstwa do swobodnego kształtowania treści umów w zakresie, w jakim dotyczą możliwości rozwiązania przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne umowy ze świadczeniobiorcą.

Usługi zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków mają szczególny charakter. Jako usługi niezbędne do prawidłowego funkcjonowania zarówno gospodarstw domowych, jak podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, usługi tego rodzaju zaliczane są do usług o charakterze użyteczności publicznej, których świadczenie należy do zadań własnych gminy. Szczególny (publicznie użyteczny) charakter tych usług, wyrażający się w ich niezbędności dla świadczeniobiorców, wymaga tego, by były one świadczone w sposób powszechny i ciągły. W tym celu w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków wprowadzono m.in. szczególne unormowanie dotyczące zawierania umów z odbiorcami tych usług oraz określono warunki, w których przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może zaprzestać świadczenia swoich usług. W tym świetle przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne powinny świadczyć swoje usługi w sposób powszechny i ciągły, zapewniając wolny dostęp do tych usług każdemu takiemu odbiorcy, który spełnia wymagania określone w przepisach prawa. Przedsiębiorstwa są obowiązane zawrzeć umowę o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków z każdą osobą, której nieruchomości została przyłączona do sieci i która wystąpiła z pisemnym wnioskiem o zawarcie umowy (art. 6 ust. 2 ustawy).

Przywoływana ustawa nie odnosi się wprawdzie bezpośrednio do kwestii rozwiązania umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Przewiduje tylko, że umowa między przedsiębiorstwem a odbiorcą powinna zawierać postanowienia dotyczące warunków wypowiedzenia umowy (art. 6 ust. 3 pkt 6). Ustawa określa także przypadki, w których przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne. Art. 8 ust. 1 zawiera katalog takich przypadków, który ma charakter zamknięty¹. Do tych przypadków zaliczono sytuacje, w których: **(1)** przyłącze wodociągowe lub przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa; **(2)** odbiorca usług nie uiszczył należności za pełne dwa okresy obrotowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty; **(3)** jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego; **(4)** został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.

Mając na względzie charakter rozpatrywanych usług (które powinny być świadczone powszechnie i w sposób ciągły) oraz cele ustawy (która ma m.in. chronić interes odbiorców usług), powyższe uregulowanie należy rozumieć jako ograniczenie prawa przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego do wypowiedzenia umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków w każdym momencie. Tak też zostały one zinterpretowane w literaturze przedmiotu².

W świetle tej argumentacji świadczeniodawca działa bezprawnie, jeżeli w umowach z konsumentami o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków przewiduje – dla stanów faktycznych wymienionych w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków – postanowienia mniej względne dla konsumenta niż to wynika z ww. przepisu.

Taka sytuacja zachodzi w rozpatrywanym przypadku. Zgodnie z ustawą, w sytuacji pozostawiania przez świadczeniobiorcę w zwłoce w uiszczeniu opłat za usługi wodociągowo-kanalizacyjne, ustawodawca przewidział uprawnienie przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego do odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego. W świetle ustawy uprawnienie to powstaje jednak dopiero wówczas, gdy odbiorca usług nie uiszczył należności za pełne dwa okresy obrotowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty (art. 8 ust. 1 pkt 2). Tymczasem postanowienie zawarte w § 19 ust. 4. *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* jest bardziej dotkliwie dla konsumenta niż regulacja ustawowa gdyż daje Usługodawcy prawo **do odstąpienia od Umowy już po upływie 7 dni następujących po dwóch niezapłaconych okresach rozliczeniowych**, podczas gdy Ustawa uprawnia przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne **do wstrzymania dostawy wody lub odprowadzania ścieków dopiero z upływem dwóch okresów obrotowych, ale następujących po dniu otrzymania przez Odbiorcę usług wezwania do zapłaty zaległości**.

Ponadto art. 8 ust. 2 stanowi, że przedsiębiorstwo, które z ww. przyczyny odcięło dostawę wody jest obowiązane do równoczesnego udostępnienia zastępczego punktu poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i poinformowania o możliwościach korzystania z tego punktu. Stosownie do treści ust. 3 tego artykułu, przedsiębiorstwo wodociągowo –

¹ B. Rakoczy: Charakterystyka umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, Radca Prawny nr 4/2005, s. 94 i n.

² Por. B. Rakoczy: Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, Warszawa 2007, s. 199.

kanalizacyjne o zamiarze odcięcia dostawy lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego oraz o miejscach i sposobie udostępniania zastępczych punktów poboru wody zawiadamia powiatowego inspektora sanitarnego, wójta (burmistrza, prezydenta miasta) oraz odbiorcę usług co najmniej na 20 dni przed planowanym terminem odcięcia dostaw wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego.

W kwestionowanym wzorcu umownym określono zatem szerzej uprawnienie przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego niż wynika to z art. 8 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy, uprawniając świadczeniodawcę do rozwiązania umowy z odbiorcą w przypadku opóźnienia się przez niego z zapłatą za dwa okresy rozliczeniowe, po uprzednim pisemnym wyznaczeniu dodatkowego 7-dniowego terminu zapłaty za dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków. Oznacza to, że w analizowanym wzorcu umownym unormowano prawa i obowiązki odbiorcy usług wodociągowo-kanalizacyjnych (konsumenta) w sposób dla niego mniej korzystny niż wynika to z powszechnie obowiązujących przepisów prawa.

Mając powyższe na uwadze, należy zauważyć, że przewidziana przez ustawę sankcja względem odbiorcy, który w terminie nie reguluje swoich należności polega na przyznaniu przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu uprawnienia do wstrzymania świadczenia usług tj. odcięcia dostaw wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego, z którego przedsiębiorstwo może, przy zaistnieniu okoliczności określonych w art. 8 ust. 1, skorzystać.

Nie ulega wprawdzie wątpliwości, że **przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne ma prawo rozwiązać umowy ze świadczeniobiorcą**. Odmienne stanowisko przeczyłoby treści art. 6 ust. 3 ww. ustawy, który wśród postanowień, które powinna zawierać umowa o dostawę wody i odprowadzanie ścieków *expressis verbis* wymienia także postanowienia dotyczące „odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunków wypowiedzenia” (pkt 6). Okoliczności uprawniające do wypowiedzenia umowy nie mogą jednak być następstwem naruszenia dowolnego warunku umowy przez świadczeniobiorcę. Zgodzić należy się z poglądem wyrażonym w doktrynie, że skoro „w wymienionych enumeratywnie [w art. 8 ust. 1 ustawy] przypadkach przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć wodę lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, to też (...) w tych samych przypadkach można umowę wypowiedzieć”³, a także, że „w przypadku przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego sytuacje, w których możliwe jest skuteczne wypowiedzenie umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, są tożsame z wymienionymi w art. 8 ustawy”⁴.

Zarazem należy przyjąć, że stosowanie sankcji rozwiązania umowy nie może modyfikować skutków naruszenia warunków umowy przez odbiorcę, z którym ustawodawca wiąże inną sankcję. Odnosi się to do przypadków określonych w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Sankcja w postaci rozwiązania umowy nie powinna (co ma miejsce w przedmiotowej sprawie) być stosowana równolegle z sankcją ustawową (przewidzianą w art. 8 ust. 1 ustawy), tylko ewentualnie po uprzednim odcięciu wody lub zamknięciu przyłącza kanalizacyjnego, gdy sankcja ta okaże się nieskuteczna. W ww. przepisie nieprzypadkowo zostało przewidziane

---

³ B. Rakoczy: Charakterystyka umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, Radca Prawny nr 4/2005, s. 94 i n. Por. również: G. Gałabuda: Zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, Zielona Góra 2003, s. 35, w świetle którego przypadki, w których przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, określa art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

⁴ B. Rakoczy: Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, Warszawa 2007, s. 203.

uprawnienie świadczeniodawcy do czasowego ograniczenia odbiorcy dostępu do usług, nie zaś do ostatecznego rozwiązania z nim umowy. Należy to odczytywać przez pryzmat celów tej ustawy i charakteru usług wodociągowo-kanalizacyjnych. Usługi te mają charakter usług użyteczności publicznej, co oznacza, że powinny być one świadczone w sposób powszechny i ciągły, a każdy odbiorca powinien mieć zapewniony wolny dostęp do tych usług, o ile spełnia określone w przepisach prawa wymagania. Art. 8 ust. 1 ustawy ma zapewnić, by we wskazanych w nim przypadkach odbiorca miał tylko czasowo ograniczony dostęp do usług użyteczności publicznej. Bardziej dla niego uciążliwa sankcja rozwiązania umowy mogłaby natomiast być stosowana dopiero w przypadku, gdy odcięcie dostawy wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego okaże się nieskuteczne. Natomiast równoległe zastosowanie obu tych sankcji de facto prowadziłyby do skutku odmiennego, niż przewidziany przez ustawodawcę.

Odnosząc powyższy wywód do rozpatrywanej sprawy należy stwierdzić, że skoro w przypadku gdy odbiorca nie uiszczył należności za pełne dwa okresy obrotowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty ustawodawca uprawnił przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne do odjęcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego (art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy), to w przypadku zaistnienia takiej okoliczności przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne nie może równocześnie stosować dalej idącej sankcji rozwiązania umowy.

Powyższe okoliczności uzasadniają wniosek o bezprawności stosowania – w ww. zakresie – wzorca umownego ZGKiM.

Zarzut 6: naruszenie § 18 ust. 1 Rozporządzenia

Uprawdopodobnione zostało również, że zakaz stosowania praktyk naruszających zbiorowy interes konsumentów narusza § 11 ust. 2 wzorca Umowy. Reguluje on sprzecznie z Rozporządzeniem Ministerstwa Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, kwestię ustalenia ilości zużytej wody na wypadek niesprawności wodomierza lub okresowego braku możliwości jego odczytu.

W kwestionowanym postanowieniu przyjęto, że w przypadku niesprawności wodomierza lub okresowego braku możliwości odczytu, ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 6 miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności wodomierza, a gdy nie jest to możliwe na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego lub iloczynu średniomiesięcznego zużycia wody w roku ubiegłym i liczby miesięcy niesprawności wodomierza. Tymczasem zgodnie § 18 ust. 1 Rozporządzenia w przypadku stwierdzenia nieprawidłowego działania wodomierza głównego ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 3 miesięcy przed stwierdzeniem działania niesprawności wodomierza, a gdy nie jest to możliwe na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego lub iloczynu średniomiesięcznego zużycia wody w roku ubiegłym i liczby miesięcy nieprawidłowego działania wodomierza.

Taka regulacja jest – zdaniem Prezesa Urzędu – błędna i stoi w sprzeczności zarówno z regulacją ustawową, jak i wynikającą z Rozporządzenia w zakresie prawidłowego określenia wzajemnych rozliczeń na wypadek niesprawności wodomierza lub okresowego

braku możliwości odczytu, co uprawdopodobnia naruszenie zbiorowych interesów konsumentów.

Zarzut 7: naruszenie art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego

W ocenie Prezesa Urzędu uprawdopodobniono naruszenie zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie w §14 wzorca *umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* postanowienia o następującej treści: „*reklamacje należy składać (...) nie później niż 3 dni od chwili wystąpienia przyczyn będących podstawą reklamacji*”, które jest tożsame z postanowieniem umowy wpisanym do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego. (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.)

W wyniku analizy ww. zapisów ustalono, że ww. postanowienie umowy ma zbliżoną treść i wywołuje takie same skutki prawne jak postanowienie „*Nie zgłoszenie zastrzeżeń co do prawidłowości wystawienia faktury w terminie 7 dni od daty jej doręczenia jest jednoznaczne z jej akceptacją*”, uznane na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 22 maja 2007 r., sygnatura akt XVII AmC 40/06, za niedozwolone postanowienie umowne wpisane z dnia 22 sierpnia 2007 r. do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone. Postanowienie to zostało wpisane pod pozycją 1212.

Wpisanie postanowienia do rejestru oznacza, że od tej chwili postanowienia te są zakazane we wszystkich wzorcach umów. Zakaz stosowania postanowień wpisanych do Rejestru dotyczy nie tylko tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu zapadł wyrok w sprawie o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone, lecz również innych przedsiębiorców z danej branży. Z takim ujęciem przemawia podstawowy cel postępowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Chodzi bowiem o to, by konsumenci nie byli narażeni na te postanowienia w przyszłości w umowach zawieranych z przedsiębiorcami. Ponadto, zdaniem Prezesa Urzędu, zakaz stosowania niedozwolonych postanowień wpisanych do ww. Rejestru dotyczy także postanowień podobnych. Przedsiębiorcy stosują bowiem postanowienia, których istota jest taka sama, lecz konstrukcja gramatyczna, szyk wyrazów w zdaniu są różne. W związku z tym zakazane jest też stosowanie postanowienia, którego zakres jest tożsamy z zakresem postanowienia wpisanego do Rejestru. Nie jest konieczna dokładna, literalna identyczność tych postanowień.

Kwestionowane postanowienie o treści „*reklamacje należy składać (...) nie później niż 3 dni od chwili wystąpienia przyczyn będących podstawą reklamacji*”, oznacza, że z upływem ww. terminu Odbiorca usług traci uprawnienie domagania się obniżenia należności, w razie udowodnienia zawinionego dostarczenia wody o pogorszonej bądź złej jakości oraz ciśnieniu uniemożliwiającym normalne korzystanie z wody. W ocenie Prezesa Urzędu 3-dniowy termin na zgłoszenie przez konsumenta reklamacji, czyli zastrzeżeń co do jakości wody jest zbyt krótki, co może powodować rezygnacją przez konsumentów ze złożenia reklamacji w ogóle i jako taki narusza interesy konsumenta, pozostając w sprzeczności z dobrymi obyczajami. W konsekwencji, niedotrzymanie terminu wiąże się z utratą prawa do upustów Odbiorcy usług. W ten sposób Usługodawca nakłada na konsumenta obowiązek niezwłocznego powiadomienia o nieprawidłowościach pod rygorem utraty prawa do upustu, co stanowi ograniczenie odpowiedzialności przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego za

nie należy wykonywać zobowiązania. Przenosi ciężar stwierdzenia nieprawidłowości w dostawie wody o pogorszonej lub złej jakości na konsumenta.

W ocenie Prezesa Urzędu, takie ukształtowanie sytuacji konsumenta należy uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interes konsumenta.

Konsekwencją stosowania postanowienia wpisanego do Rejestru jest wprowadzenie do umowy o świadczenie usług w zakresie dostarczania wody i odprowadzania ścieków postanowień bezwzględnie zakazanych. Stosownie bowiem do art. 479⁴² § 1 k.p.c., Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów orzekając o uznaniu postanowień wzorca umowy za niedozwolone, jednocześnie zakazuje ich wykorzystywania.

Wobec powyższego stosowanie przez zakład komunalny Gminy Gąbin w *Umowie o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* omówionego powyżej postanowienia uprawdopodobnia bezprawność działania Gminy.

2. Uprawdopodobnienie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

Opisane wyżej praktyki mogą godzić w interesy konsumentów rozumiane jako prawo do ukształtowania umowy o świadczenie usług wodociągowo-kanalizacyjnych zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego oraz otrzymania pełnej, wyczerpującej i prawdziwej informacji na temat wszystkich warunków umowy tak, aby konsumenci mogli w pełni korzystać ze swoich praw, wykonywać obowiązki bez narażania się na sankcje, a także wymagać od dostawcy usług odpowiednich standardów zachowania. Umowy zawierane przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne powinny w sposób prawidłowy regulować wszelkie aspekty ich współpracy z konsumentami. Przejawiać się to powinno w ukształtowaniu wzajemnych relacji w sposób pełny (bez pominięcia jakichkolwiek kwestii wymagających regulacji), równoprawny tj. gwarantujący obu stronom umowy realizację ich słuszych interesów oraz zgodny z obowiązującymi przepisami prawa. Zaniechanie wprowadzenia do umów obligacyjnych – z mocy art. 6 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków – regulacji oraz pełnej informacji o treści łączącego strony stosunku zobowiązaniowego, jak również zamieszczenie w umowach postanowień niezgodnych z prawem, sytuuje umowę jako jednostronnie korzystną i godzącą w interesy najsłabszych uczestników rynku, jakimi są konsumenci. Należy podkreślić, że z faktu istnienia utrudnień w zapoznaniu się z całością uprawnień i obowiązków odbiorcy wynika, iż z powodu niepełnej ich znajomości uciążliwe, a nawet niemożliwe może okazać się dochodzenie przez konsumenta jego praw oraz prawidłowe wykonywanie jego zobowiązań. Niepodawanie kompletnej informacji o treści stosunku umownego może doprowadzić do niekorzystania przez konsumentów z przysługujących im uprawnień, jak również do nieegzekwowania od dostawcy usług zachowań, które na profesjonalistę wymuszają przepisy ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz postanowienia *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków*.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów określa zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów konsumentów oraz reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, co wynika z treści art. 1 ust. 1 i 2 tej ustawy. Zbiorowy interes konsumentów dotyczy nieokreślonego ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce wtedy, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku oraz wtedy, gdy działania te wywołują inne niekorzystne zjawiska.

Ustawa antymonopolowa w odniesieniu do konsumentów chroni zatem ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym. W przedmiotowej sprawie opisane działania Gminy Gąbin dotyczą zbiorowego interesu konsumentów, gdyż skierowane są do nieokreślonego kręgu konsumentów, których nie sposób jednoznacznie zidentyfikować. Antykonsumenckie ostrze stosowanych praktyk wymierzone jest bowiem we wszystkich rzeczywistych odbiorców świadczonych przez Gminę Gąbin usług, z którymi zawarto umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków o treści zakwestionowanej w toku niniejszego postępowania, jak również w jej potencjalnych odbiorców, będących konsumentami w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Powyższe wskazuje na prawdopodobieństwo naruszenia w przedmiotowej sprawie zbiorowego interesu konsumentów, przez który należy rozumieć prawo wszystkich odbiorców (konsumentów) do ukształtowania umowy o świadczenie usług wodociągowo-kanalizacyjnych zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego oraz otrzymania pełnej, wyczerpującej i prawdziwej informacji na temat wszystkich warunków umowy.

II. Zobowiązanie Przedsiębiorcy do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Stosownie do przepisu art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jeżeli przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie przepisu art. 24 ww. ustawy, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia ww. naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań.

Ustosunkowując się do zarzutów sformułowanych w postanowieniu o wszczęciu postępowania w związku z podejrzeniem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Zakład uznał ich zasadność oraz wyraził wolę dobrowolnej zmiany zakwestionowanego wzorca umownego stosownie do zastrzeżeń Prezesa Urzędu.

W piśmie z dnia 3 kwietnia 2008 r., Gmina Gąbin zobowiązała się do zawarcia nowych umów ze wszystkimi dotychczasowymi odbiorcami według nowo opracowanego wzorca *Umowy o dostawę wody i odprowadzanie ścieków* do 31 grudnia 2008 r. Gmina zobowiązała się także do zawierania umów według ww. wzorca z nowymi odbiorcami usług.

W ocenie Prezesa UOKiK analiza nowo opracowanego wzoru Umowy o dostawę wody i odprowadzanie ścieków pozwala na stwierdzenie, iż – w zakresie jakiego dotyczy niniejsze postępowanie - nie zawiera on już postanowień naruszających zbiorowe interesy konsumentów, a zarazem sprzecznych z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, przepisami wykonawczymi na jej podstawie wydanymi oraz Regulaminem dostarczania wody i odprowadzania ścieków obowiązującym na terenie Miasta i Gminy Gąbin.

Należy uznać, że przyjęte przez Gminę Gąbin rozwiązania są równoznaczne z podjęciem działań zmierzających do zapobieżenia uprawdopodobnionym w toku niniejszego postępowania naruszeniom art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Z uwagi na powyższe, istnieje możliwość skorzystania z instrumentu prawnego przewidzianego w art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Jako że Przedsiębiorstwo przejawiało inicjatywę mającą na celu eliminację działań powodujących naruszenie prawa, celowa i uzasadniona jest akceptacja propozycji Gminy, z której wynika

zamiar zmiany wszystkich umów stosownie do treści projektu nowo opracowanego wzorca umownego *Umowa o dostawę wody i odprowadzanie ścieków* do 31 grudnia 2008 r.

Stąd należało orzec jak w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.

III. Zobowiązanie do złożenia sprawozdania o stopniu realizacji zobowiązań.

Stosownie do art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w decyzji(...) Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań.

Zgodnie z tym przepisem Gmina Gąbin została zobowiązana do złożenia do dnia 15 listopada 2008 r. oraz do dnia 15 stycznia 2009 r. sprawozdań o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania, które mają zawierać:

- informację dotyczącą liczby umów, których treść została zmieniona odpowiednio do dnia 31 października 2008 r. oraz do dnia 31 grudnia 2008 r., stosownie do wzoru *Umowy o dostawę wody i odprowadzanie ścieków*, załączonego do pisma Gminy z dnia 18 lutego 2008 r., sygn. GK 0717-1/4/08,
- informację dotyczącą liczby umów, których treść nie została zmieniona odpowiednio do dnia 31 października 2008 r. oraz do dnia 31 grudnia 2008 r. stosownie do wzoru *Umowy o dostawę wody i odprowadzanie ścieków*, załączonego do pisma Gminy z dnia 18 lutego 2008 r., sygn. GK 0717-1/4/08,
- informację dotyczącą liczby nowych umów, zawartych odpowiednio do dnia 31 października 2008 r. oraz do dnia 31 grudnia 2008 r. stosownie do wzoru *Umowy o dostawę wody i odprowadzanie ścieków*, załączonego do pisma Gminy z dnia 18 lutego 2008 r., sygn. GK 0717-1/4/08.

Stąd należało orzec jak w punkcie II 1 i 2 sentencji decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury w Warszawie.

Otrzymuje:

Gmina Gąbin

Urząd Miasta i Gminy w Gąbinie

ul. Stary Rynek 16

09-530 Gąbin

